

Iepirkumu uzraudzības
birojs

APSTIPRINĀTS: 23.10.2015.

***Atbildes uz jautājumiem par Publisko iepirkumu likumā paredzēto
izslēgšanas noteikumu piemērošanu
no 2015.gada 1.augusta***

1. Kā saprotams un piemērojams Publisko iepirkumu likuma 8.² panta piektās daļas 2.punkta regulējums?

Publisko iepirkumu likuma (turpmāk – PIL) 8.² panta piektās daļas 2.punktā noteikts, ka pretendents no dalības iepirkumā izslēdzams, ja, ievērojot Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) publiskās nodokļu parādnieku datubāzes pēdējās datu aktualizācijas datumu, ir konstatēts, ka pretendents dienā, kad paziņojums par plānoto līgumu publicēts Iepirkumu uzraudzības biroja (turpmāk – IUB) mājaslapā, vai dienā, kad iepirkuma komisija pieņēmusi lēmumu par iepirkuma uzsākšanu, ja attiecībā uz iepirkumu nav jāpublicē paziņojums par plānoto līgumu, vai arī dienā, kad pieņemts lēmums par iespējamu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, Latvijā vai valstī, kurā tas reģistrēts vai kurā atrodas tā pastāvīgā dzīvesvieta, ir nodokļu parādi, tajā skaitā valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu parādi, kas kopsummā kādā no valstīm pārsniedz 150 *euro*. Šī PIL norma nosaka pretendenta izslēgšanas gadījumus, paredzot izslēgšanu no dalības iepirkumā jebkurā no konstatētajiem gadījumiem, tādējādi tiesību normā ir norāde “vai”, jo minētie gadījumi jeb konkrētie datumi nav noteikti kā kumulatīvi, t.i., ja kaut vienā no šīm dienām tiek konstatēts nodokļu parāds, pretendents ir izslēdzams no dalības iepirkumā.

2. Vai ir pieļaujams un par būtisku pārkāpumu netiks atzīts tas, ka pasūtītājs ārvalstīs reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu pretendentu (kandidātu) atbilstības PIL 8.² panta piektajā daļā un 39.¹ panta pirmajā daļā minētajiem izslēgšanas nosacījumiem pārbaudi veic tikai potenciālajam uzvarētājam pēc lēmuma par iespējamu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu pieņemšanas?

Nemot vērā to, ka PIL 8.² panta regulējumā nav paredzēta noteikta kārtība, kādā pasūtītājam jāveic PIL 8.² panta piektajā daļā ietvertu izslēgšanas nosacījumu pārbaude, pasūtītājs ir tiesīgs veikt minēto nosacījumu pārbaudi tikai attiecībā uz to pretendentu, kuram būtu piešķiramas līguma slēgšanas tiesības, pārbaudot nodokļu parādu esamību abās PIL 8.² panta piektās daļas 2.punktā noteiktajās dienās.

Savukārt no PIL 39.¹ panta piektajā daļā noteiktā izriet, ka pasūtītājs pārbaudi par PIL 39.¹ panta pirmajā daļā noteikto kandidātu un pretendentu izslēgšanas gadījumu esamību veic attiecībā uz katru pretendentu (kandidātu), kad uzsāk piedāvājumu (pieteikumu) izvērtēšanu, savukārt PIL 39.¹ panta sestajā daļā noteikts, ka pasūtītājs pārbaudi par PIL 39.¹ panta pirmās daļas 5.punktā noteikto pretendentu (kandidātu) izslēgšanas gadījumu esamību veic attiecībā arī uz katru pretendentu, kuram būtu piešķiramas līguma slēgšanas tiesības, pirms tam, kad ir pieņemts lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu. No minētā izriet, ka iepirkuma procedūras gaitā pārbaude par PIL 39.¹ panta pirmajā daļā noteikto izslēgšanas gadījumu esamību veicama divos likumā noteiktos brīžos – uzsākot piedāvājumu (pieteikumu) izvērtēšanu un pirms lēmuma pieņemšanas par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu.

3. Vai no PIL 8.² panta piektās daļas 2. punkta un 39.¹ panta pirmās daļas 5. punkta izrietošais pasūtītāja pienākums pārbaudīt pretendenta (kandidātam) nodokļu parādu neesamību divos datumos (paziņojuma par līgumu publicēšanas dienā un dienā, kad pieņemts lēmums par iespējamu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu) attiecas gan uz pretendentiem (kandidātiem), kuri reģistrēti vai pastāvīgi dzīvo Latvijā, gan uz ārvalstīs reģistrētu vai pastāvīgi dzīvojošu pretendentu (kandidātu)?

Atbilstoši PIL regulējumam pasūtītāja pienākums pārbaudīt pretendenta (kandidātam) nodokļu parādu neesamību divos datumos (paziņojuma par plānoto līgumu vai paziņojuma par līgumu publicēšanas dienā un dienā, kad pieņemts lēmums par iespējamu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu) attiecināma kā uz pretendentiem (kandidātiem), kuri reģistrēti vai pastāvīgi dzīvo Latvijā, tā arī uz ārvalstīs reģistrētiem vai pastāvīgi dzīvojošiem pretendentiem (kandidātiem).

4. Vai PIL 39.¹ panta pirmās daļas 5.punktā noteikto izslēgšanas nosacījumu pārbaude (gan uzsākot piedāvājuma vērtēšanu, gan pirms lēmuma par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu) jāveic gan Ministru kabineta noteiktajā e-izziņu sistēmā, gan Valsts ieņēmumu dienesta publiskajā nodokļu parādnieku datubāzē?

Lai nodrošinātu Ministru kabineta noteiktās informācijas sistēmas (turpmāk arī e-izziņu sistēmas) darbībai nepieciešamo datu pieejamību, funkcionalitāti un apriti, informāciju e-izziņu sistēmā sniedz vairāku institūciju reģistru pārziņi, tostarp arī VID, nodrošinot VID publiskajā parādnieku datubāzē pieejamās informācijas ģenerēšanu e-izziņu sistēmā. Ņemot vērā minēto, pasūtītāji PIL 39.¹ panta pirmās daļas 5.punktā noteikto izslēgšanas nosacījumu pārbaudi veic e-izziņu sistēmā.

5. Vai pasūtītājs ir tiesīgs no pretendenta prasīt izziņu par nodokļu parāda neesamību iepirkuma procedūras izsludināšanas brīdī, ja saskaņā ar publiskās datubāzes datiem pretendentam nodokļu parādu nav?

Saskaņā ar PIL 39.¹ panta pirmās daļas 5.punktu, septītās daļas 3.punktu un astoto daļu pasūtītājs pārbauda, vai pretendentam un PIL 39.¹ panta pirmās daļas 7.–9.punktā minētajām personām nav nodokļu parādu, izmantojot e-izziņu sistēmu, kurā tiek atspoguļoti dati, ņemot vērā VID publiskās nodokļu parādnieku datubāzes pēdējo datu aktualizācijas datumu. Tikai tad, ja šajā sistēmā tiek uzrādīts, ka pretendentam vai kādai no PIL 39.¹ panta pirmās daļas 7.–9.punktā minētajām personām ir nodokļu parādi, kas pārsniedz 150 *euro*, pasūtītājam ir pienākums pieprasīt pretendentam apliecinājumu par nodokļu parādu neesamību – izziņu no VID elektroniskās deklarēšanas sistēmas (turpmāk – EDS), kas apliecina informāciju par nodokļu parādiem uz konkrētu dienu. Savukārt, ja saskaņā ar minētajā sistēmā pieejamo informāciju nodokļu parādi nav konstatēti, pasūtītājs nav tiesīgs prasīt un pretendentam nav pienākuma izsniegt izziņu no VID EDS.

6. Vai piegādātājam saskaņā ar PIL 39.¹ panta septīto daļu nepieciešams pašam par sevi, izmantojot Ministru kabineta noteikto informācijas sistēmu, Ministru kabineta noteiktajā kārtībā iegūt informāciju, kas attiecas uz izslēgšanas nosacījumiem?

IUB norāda, ka atbilstoši PIL 39.¹ panta septītās daļas regulējumam pārbaudes par izslēgšanas nosacījumu esamību veikšana ir pasūtītāja pienākums un pasūtītājs šo pārbaudi veic Ministru kabineta noteiktajā informācijas sistēmā. Vienlaikus IUB norāda, ka jebkurš piegādātājs, kurš ir reģistrējies Ministru kabineta noteiktajā informācijas sistēmā, jebkurā brīdī var pārliecināties par to, vai attiecībā uz viņu ir vai nav konstatējami kādi PIL 39.¹ panta pirmajā daļā minētie izslēgšanas nosacījumi.

7. Vai pasūtītājs iepirkuma nolikumā var paredzēt, ka pretendents piedāvājumā jau sākotnēji jāiekļauj VID izziņa (vai EDS izdrukā) ar informāciju par nodokļu parāda neesamību iepirkuma izsludināšanas dienā, kuru pasūtītājs, konstatējot nodokļu parādu e-izziņu sistēmā, būtu tiesīgs izmantot kā pierādījumu, ka pretendents iepirkuma uzsākšanas (izsludināšanas) dienā nodokļu parāda nebija?

PIL 8.² panta septītajā un astotajā daļā, kā arī 39.¹ panta septītajā un astotajā daļā ir noteikta kārtība, kā pasūtītājam jāpārbauda, vai uz pretendentu nav attiecināmi PIL 8.² panta piektajā daļā un 39.¹ panta pirmajā daļā minētie izslēgšanas nosacījumi (t.sk. par nodokļu parādu neesamību), proti, pārbaude e-izziņu sistēmā ir jāveic pašam pasūtītājam, līdz ar to pasūtītājs nav tiesīgs iepirkuma dokumentācijā ietvert prasības, kas uzliek pienākumu visiem pretendentiem jau sākotnēji piedāvājumā sniegt VID izziņas vai izdrukā no EDS par to, ka uz iepirkuma uzsākšanas brīdi tiem nodokļu parāda nebija. Attiecīgi šādas izziņas neiekļaušana piedāvājumā nevar būt par pamatu pretendenta izslēgšanai no dalības iepirkumā.

Vienlaikus IUB norāda, ka PIL 8.² panta astotā daļa un 39.¹ panta astotā daļa nosaka konkrētu pasūtītāja rīcību, e-izziņu sistēmā konstatējot, ka pretendents ir nodokļu parāds iepirkuma izsludināšanas brīdī un/vai lēmuma pieņemšanas brīdī, proti, pasūtītājam par šo faktu ir jāinformē pretendents un jānosaka 10 dienu termiņš pēc informācijas izsniegšanas vai nosūtīšanas dienas attiecīga apliecinājuma (izdrukā jeb izziņas no EDS) iesniegšanai. IUB norāda, ka pasūtītājs nav tiesīgs minēto kārtību neievērot.

Tomēr pasūtītājs iepirkuma nolikumā var ietvert norādi, ka pretendents ir tiesīgs piedāvājumā iesniegt šādu VID izziņu vai izdrukā no EDS, kā arī pretendents to ir tiesīgs darīt, ja arī šāda norāde iepirkuma nolikumā nav ietverta. Ja šāda VID izziņa vai izdrukā no EDS ir iesniegta piedāvājumā, pasūtītājam, konstatējot konkrētā pretendenta nodokļu parādus e-izziņu sistēmā iepirkuma izsludināšanas dienā, nav jāveic PIL 8.² panta astotajā daļā un PIL 39.¹ panta astotajā daļā minētās darbības attiecībā uz konkrēto pretendentu.

8. Vai pasūtītājam, ja tas uzsācis PIL 8.² panta piektajā daļā vai 39.¹ panta pirmajā daļā paredzēto izslēgšanas nosacījumu pārbaudi attiecībā uz visiem pretendentiem, uzsākot vērtēt piedāvājumus, un pieprasījis pretendentiem, attiecībā uz kuriem e-izziņu sistēmā konstatēti nodokļu parādi, iesniegt izziņas no EDS par parādu neesamību, ir pienākums gaidīt PIL noteiktās 10 dienas šo izziņu saņemšanai, pat ja pretendents, kuram varētu tikt piešķirtas līguma slēgšanas tiesības, nodokļu parādu nav?

Ņemot vērā PIL 8.² panta piektās daļas 2.punkta un 39.¹ panta astotās daļas 2.punkta regulējumu, kā arī tāpēc, lai pieņemtu objektīvu lēmumu par pārējo pretendentu noraidīšanu vai atbilstību, pasūtītājam ir pienākums gaidīt PIL paredzētās 10 dienas, lai saņemtu izziņas no EDS arī no visiem pretendentiem, kuriem e-izziņu sistēmā tika konstatēti nodokļu parādi.

9. Vai PIL paredzētie izslēgšanas nosacījumi attiecināmi uz apakšuzņēmējiem?

Iepirkuma procedūrās izslēgšanas nosacījumi attiecināmi tikai uz tiem apakšuzņēmējiem, kuru veicamo būvdarbu vai pakalpojumu vērtība ir vismaz 20 procenti no kopējās publiska būvdarbu vai pakalpojumu līguma vērtības (PIL 39.¹ panta pirmās daļas 8.punkts) vai uz kuru iespējams pretendents balstās, lai apliecinātu kvalifikācijas prasību izpildi (PIL 39.¹ panta pirmās daļas 9.punkts).

Gadījumos, kad iepirkums tiek veikts saskaņā ar PIL 8.² panta regulējumu, izslēgšanas nosacījumi uz apakšuzņēmējiem nav attiecināmi, izņemot, ja pretendents uz tiem balstās, lai apliecinātu kvalifikācijas prasību izpildi (PIL 8.² panta piektās daļas 3.punkts).

10. Vai pretendents iepirkumos (tai skaitā par tā piesaistīto apakšuzņēmēju) ir tiesīgs iesniegt izdrukā no VID EDS vai arī iesniedzama ir tikai izdrukā no VID publiskās datubāzes?

Saskaņā ar PIL regulējumu pasūtītājs pārbauda, vai pretendents un

apakšuzņēmējiem nav nodokļu parādu, izmantojot e-izziņu sistēmu, kurā tiek atspoguļoti dati, ņemot vērā VID publiskās nodokļu parādnieku datubāzes pēdējo datu aktualizācijas datumu. IUB vērš uzmanību, ka, ja šajā sistēmā tiek uzrādīts, ka pretendents vai apakšuzņēmējam ir nodokļu parādi, kas pārsniedz 150 *euro*, pasūtītājam ir pienākums pieprasīt pretendentam apliecinājumu par nodokļu parādu neesamību – izziņu no VID EDS.

IUB norāda, ka gadījumā, ja pretendents ir konstatējis, ka mēneša 26.datumā VID publiskajā datubāzē tam tiek uzrādīts nodokļu parāds, taču mēneša 28.datumā (kas, piemēram, ir diena, kad publicēts paziņojums par līgumu IUB tīmekļa vietnē vai pieņemts lēmums par iepirkuma uzsākšanu, ja paziņojums IUB tīmekļa vietnē nav jāpublicē) VID EDS izziņa apliecina, ka nodokļu parādi vairs nav konstatējami, pretendents ir tiesīgs iesniegt pasūtītājam šo izziņu (tajā skaitā arī par apakšuzņēmēju).

11. Saistībā ar PIL 39.¹ panta pirmās daļas 5.punktā noteikto nodokļu parādu pārbaudes kārtību, vai gadījumos, ja tiek organizēta sarunu procedūra saskaņā ar PIL 63.panta pirmās daļas 2.punktu (nepublicējot paziņojumu par līgumu), par dienu, kad iepirkuma komisija pieņēmusi lēmumu par iepirkuma uzsākšanu, var uzskatīt, piemēram, dienu, kad piegādātājam nosūtīts uzaicinājums piedalīties sarunās?

Atbilstoši PIL 39.¹ panta pirmās daļas 5.punkta regulējumam gadījumos, kad tiek veikta tāda iepirkuma procedūra, attiecībā uz kuru nav jāpublicē paziņojums par līgumu, fakts par nodokļu parādu esamību pārbaudāms uz to dienu, kuru pasūtītājs var objektīvi pamatot kā iepirkuma procedūras uzsākšanas dienu, piemēram, diena kurā iepirkuma komisija pieņēmusi lēmumu par iepirkuma procedūras uzsākšanu un uzaicinājumu nosūtīšanu, ko apliecina sēdes protokols, vai, ja tāda nav objektīvi konstatējama, diena, kad uzaicinājums iesniegt piedāvājumu sarunu procedūrā, nepublicējot paziņojumu par līgumu, nosūtīts pretendentam.

12. Vai, ievērojot PIL pārejas noteikumu 59.panta regulējumu, sarunu procedūras, nepublicējot paziņojumu par līgumu, kas uzsāktas pirms 2015.gada 1.augusta (nosūtīti uzaicinājumi iesniegt piedāvājumu), kad stājās spēkā grozījumi PIL 39.¹ un 48.pantā, pasūtītājs ir tiesīgs pabeigt saskaņā ar PIL regulējumu, kas bija spēkā sarunu procedūras uzaicinājuma nosūtīšanas dienā?

Pasūtītājs ir tiesīgs pabeigt uzsāktās sarunu procedūras saskaņā ar PIL regulējumu, kas bija spēkā līdz 2015.gada 31.jūlijam, ņemot vērā pārejas noteikumu mērķi, proti, nodrošināt, ka netiek mainīti noteikumi, ar kuriem iespējamie pretendenti rēķinājušies, lemjot par dalību iepirkumā vai iepirkuma procedūrā. Tā kā PIL pārejas noteikumu 59.pantā nav ietverts konkrēts regulējums attiecībā uz iepirkuma vai iepirkuma procedūras uzsākšanas dienu, par kuru nav publicējams paziņojums par plānoto līgumu vai paziņojums par līgumu, kas uzskatāms par likuma robu, diena, kad uzaicinājums iesniegt piedāvājumu sarunu procedūrā, nepublicējot paziņojumu par līgumu, nosūtīts pretendentam, ir pielīdzināma dienai, kad minētā iepirkuma procedūra ir uzsākta.

13. Vai, pārbaudot nodokļu parādus, jāņem vērā nekustamā īpašuma nodokļa parādu esamība Latvijā kādā no PIL 8.² panta piektās daļas 2.punktā vai PIL 39.¹ panta pirmās daļas 5.punktā norādītajām dienām?

Saskaņā ar PIL pārejas noteikumu 60.punktu attiecībā uz iepirkumiem un iepirkuma procedūrām, kas izsludinātas vai uzsāktas pēc 2015.gada 31.jūlija, līdz dienai, kad informācija par nekustamā īpašuma nodokļu parādiem Latvijā būs pieejama vienkopus publiskajā datubāzē vai tiešsaistē attiecīgās kompetentās iestādes pārziņā esošajā informācijas sistēmā (e-izziņu sistēmā), izslēgšanas noteikumus neattiecinā uz nekustamā īpašuma nodokļu parādiem Latvijā, proti, neņem vērā šos parādus nevienā no PIL 8.² panta piektās daļas 2.punktā vai PIL 39.¹ panta pirmās daļas 5.punktā norādītajām dienām.

14. Vai, piesaistot apakšuzņēmēju līguma izpildes laikā, ir nepieciešama tā pārbaude abos brīžos, kas minēti PIL 39.¹ panta pirmās daļas 5.punktā, vai pietiek tikai ar nodokļu parāda neesamības pārbaudi apakšuzņēmēja piesaistes brīdī?

Pārbaudot piesaistāmā apakšuzņēmēja (PIL 68.panta otrā un ceturtā daļa) atbilstību PIL 39.¹ panta pirmās daļas 5.punkta izslēgšanas nosacījumam, pasūtītājs ņem vērā situāciju apakšuzņēmēja piesaistes brīdī.

PIL 68.panta trešās daļas 3.punkta mērķis ir nepieļaut situāciju, ka līguma izpildes laikā tiek piesaistīti apakšuzņēmēji, kuri atbilst PIL 39.¹ pantā paredzētajiem izslēgšanas nosacījumiem vai kuru kvalifikācija nebūtu līdzvērtīga nomainīto apakšuzņēmēju kvalifikācijai, tādējādi pārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes principu.

PIL 39.¹ panta pirmās daļas 5.punkta mērķis, definējot konkrētas dienas, kurās nedrīkst būt nodokļu parādi, ir bijis ierobežot iespēju piedalīties iepirkumos tādiem piegādātājiem, kas savlaicīgi nemaksā nodokļus un dara to tikai uzvaras gadījumā iepirkumā, taču šīs dienas ir saistītas ar konkrētas iepirkuma procedūras norisi, turklāt likumā ir paredzēts arī konkrēts šī fakta pārbaudes veikšanas laiks. Taču šādi konkrēti brīži netiek definēti likumā attiecībā uz apakšuzņēmējiem, kas tiek iesaistīti līgumā tā izpildes laikā, kas uzskatāms par likuma robu. IUB ieskatā nav pamatoti uz šādiem apakšuzņēmējiem attiecināt dienas, kurās nedrīkst tikt konstatēti nodokļu parādi, kas paredzētas PIL 39.¹ panta pirmās daļas 5.punktā, ņemot vērā, ka jauni apakšuzņēmēji var tikt piesaistīti līguma izpildē jebkurā brīdī, kas jau var būt ļoti attālināts no iepirkuma procedūras izsludināšanas un norises laika.